

Προσοχή: μονοκομιματικό κράτος

Μια πολιά αμερικανική παροιμία λέει «όταν τελειώνουν οι εκλογές, αρχίζει η τυραννία». Τη μνημονεύει ο σημαντικός Αμερικανός ιστορικός Τίμοθι Σνάιντερ (Timothy D. Snyder, Οχάιο 1969) στο βιβλίο του «Απέναντι στην τυραννία» (μτφρ. Κατερίνα Σχινά) που κυκλοφορεί αυτή τη Δευτέρα από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος (περισσότερα γι' αυτό στο αυριανό «Τέχνες και Γράμματα» της κυριακάτικης «Κ»).

Ο Σνάιντερ είναι συγγραφέας των εμβληματικών «Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin», «Black Earth: The Holocaust as History and Warning» κ.ά. και το ερευνητικό του ενδιαφέρον εστιάζεται στην Ευρώπη των φασισμών και των κομμουνισμών.

Αφού λοιπόν παραθέτει την παροιμία «όταν τελειώνουν οι εκλογές, αρχίζει η τυραννία» (στο κεφάλαιο με τον ενδεικτικό τίτλο «Προσοχή

Γ Ν Ω Μ Η

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

στο μονοκομιματικό κράτος»), ο Σνάιντερ αναρωτιέται: «Αραγε θα δούμε κι εμείς αναδρομικά τις εκλογές του 2016 όπως είδαν οι Ρώσοι τις εκλογές του 1990 ή οι Τσέχοι τις εκλογές του 1946, ή οι Γερμανοί τις εκλογές του 1932;».

Διευκρίνιση: οι αμερικανικές εκλογές του 2016 έφεραν, ως γνωστόν, στην προεδρία τον Ντόναλντ Τραμπ. Οι δε Ρώσοι που ψήφισαν το 1990 «αναμφίβολα δεν είχαν διανοθεί ότι αυτές οι εκλογές ήταν οι τελευταίες ελεύθερες και ανόθευτες στην ιστορία της χώρας τους, πράγμα που αποδείχθηκε (τουλάχιστον έως τώρα) πως ήταν». Τέλος, οι εκλογές στην Τσεχοσλοβακία το 1946 και στη Γερμανία το 1932 ήταν, επίσης ως γνω-

στόν, οι τελευταίες εκλογές που έγιναν σε αυτές τις χώρες για πολλά χρόνια. Ειδικά σε ό,τι αφορά τη Ρωσία όμως, ο Σνάιντερ γράφει καθαρά πως «η ρωσική ολιγαρχία που εγκαθιδρύθηκε μετά τις εκλογές του 1990 εξακολουθεί να κυβερνά και να προωθεί μια εξωτερική πολιτική που αποσκοπεί να καταστρέψει τη δημοκρατία και σε άλλες χώρες».

Το μήνυμα (μία πιέρα μετά την 50η επέτειο της κατάλυσης της δημοκρατίας στη δική μας χώρα) είναι απλό: προσοχή στην επικίνδυνη ιδέα (ή τάση εάν προτιμάτε) του μονοκομιματικού κράτους: όπως γράφει και ο Σνάιντερ, οφείλουμε να υποστηρίξουμε το πολυκομιματικό σύστημα και να υπερασπιστούμε τους κανόνες των δημοκρατικών εκλογών. Αυτός ο θεμελιώδης θεσμός των σύγχρονων δημοκρατιών δέχεται αυτήν τη στιγμή τη μεγαλύτερη αμφισβήτηση, είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο.